

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Національний науковий центр серцево-судинної
хірургії та спадкової патології ім. М. М. Амосова НАМН України»

Затверджено рішенням Вченої ради
Протокол від «03» березня 2026 р. № 3

Уведено в дію

Наказ в.о. ген. директора ДУ «ННЦССХ та СП
ім. М. Амосова НАМН України»

Від «09» березня 2026 року № 2/н

Академік НАНУ, академік НАМНУ, проф.

Василь ЛАЗОРИШИНЕЦЬ

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ФАХІВЦІВ
З ФАХОВОЮ ПЕРЕДВИЩОЮ, ПОЧАТКОВИМ РІВНЕМ (КОРОТКИЙ ЦИКЛ)
ТА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА
МАГІСТРІВ З МЕДСЕСТРИНСТВА
З ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ (за фахом) «ХІРУРГІЯ»

Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність: І5 Медсестринство

Професійна кваліфікація: сестра медична/брат медичний операційний

Київ – 2026

1

Розробники:

Лазоришинець Василь Васильович, в. о. генерального директора ДУ «ННЦССХ та СП ім. М. М. Амосова НАМН України», академік НАН України, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України.

Руденко Анатолій Вікторович, заступник директора з наукової роботи, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАН України.

Руденко Костянтин Володимирович, заступник ген. директора з науково-координаційної роботи, доктор медичних наук, старший науковий співробітник, професор, член-кореспондент НАМН України.

Уніцька Ольга Миколаївна, медичний директор.

Кордонець Вікторія Володимирівна, завідувачка науково-навчального відділу, кандидат психологічних наук, доцент.

Члени робочої групи:

Вітовський Ростислав Мирославович, завідувач відділу хірургічного лікування поліорганної недостатності, доктор медичних наук, професор.

Руденко Микола Леонідович, завідувач відділення хірургічного лікування ішемічної хвороби серця та реваскуляризації міокарда, доктор мед. наук, провідний науковий співробітник відділу інноваційних та кардіохірургічних технологій.

Береговий Олександр Анатолійович, заступник медичного директора з медичних питань, кандидат медичних наук.

Остапчук Ліліана Михайлівна, заступник медичного директора з медсестринства.

Колтунова Ганна Борисівна, завідувачка відділу анестезіології, доктор медичних наук.

Мазур Олександра Анатоліївна, завідувачка відділення ультразвукової діагностики, кандидат медичних наук.

Іщенко Михайло Сергійович, в.о. завідувача відділення променевої діагностики, лікар-рентгенолог.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма циклу спеціалізації «Хірургія», професійна кваліфікація: сестра медична операційна \ брат медичний операційний галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти за спеціальністю І5 «Медсестринство» для другого рівня вищої освіти (Наказ МОН України від 10.11.2022 р. № 2016), зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 січня 2023 р. за № 39/39095 Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної і фармацевтичної освіти та магістрів з медсестринства та відповідно до частини третьої статті 18 Закону України "Про освіту", частини першої статті 14, частин третьої, четвертої статті 30 Закону України "Про фахову передвищу освіту", пунктів 8, 9 частини другої статті 32 Закону України "Про вищу освіту", наказу МОЗ України від 10.11.2022 № 2016 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку фахівців з фаховою перед вищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної і фармацевтичної освіти та магістрів з медсестринства», постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 р. № 725 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників», наказу МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117 «Про впровадження випуску Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників», наказу МОЗ України від 16.04.2025 №650 «Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України», та з метою подальшого вдосконалення і впорядкування системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної і фармацевтичної освіти та магістрів з медсестринства.

Освітньо-професійна програма є нормативним документом ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології ім. М.М. Амосова НАМН України» (далі – Центр), у якому визначено передумови доступу до навчання за цією освітньою програмою, нормативний термін та зміст навчання, перелік освітніх компонент та логічна послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, нормативні форми державної атестації, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, сформульований у термінах результатів навчання, вимоги до контролю якості та професійної підготовки «Сестри медичної операційної \ брата медичного операційного» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальності І5 «Медсестринство».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Праця в операційній – це важкий, виснажливий, емоційно напружений комплекс заходів, спрямований для відновлення здоров'я, або врятування життя людини. В цьому процесі велику і відповідальну роль належить операційній медсестрі. Від рівня її знань, професійної підготовки в багатьох випадках залежить успіх операції, а іноді і життя людини. Операційна сестра медична / операційний брат медичний повинні усвідомити свою відповідальність перед приготуванням до операції, а також в її час проведення, тому вимоги до професійної підготовки постійно зростають. Операційна сестра медична / операційний брат медичний повинні пам'ятати, що хірургія, як наука, постійно розвивається, змінюються тактичні і операційні підходи. В останні роки в хірургічну практику увійшли нові технології, які ставлять підвищені вимоги до операційних медсестер/медбрatів щодо рівня їх знань, вмінь та практичних навичок.

Термін навчання на циклі спеціалізації – 3 місяці (420 годин).

Метою циклу спеціалізації операційних сестер медичних / операційних братів медичних та операційних сестер медичних старших / операційних братів медичних старших є навчання та засвоєння навичок організації роботи операційного блоку в підготовці та участі в операціях, удосконалення їх майстерності, одержання інформації про новітні досягнення в хірургії, участі в операціях, а також в постійному прагненні в самоосвіті.

Основними формами навчання є лекції, практичні заняття під керівництвом викладача та семінарські заняття, які охоплюють всі основні розділи хірургії. На теоретичних заняттях слухачі одержують інформацію про хірургічні захворювання та сучасні досягнення в хірургії, новітні підходи щодо діагностики, показань до операцій та їх методи. Особлива увага звертається на моральні, правові, юридичні, етичні і деонтологічні аспекти в діяльності операційної медсестри / медбрата. Окремо звертається увага на вмінні медсестри / медбрата надати медичну допомогу при невідкладних станах. Дуже важливо знати медичну психологію з основами біоетики, інфекційну безпеку, інфекційний контроль та інфекційна безпека, основи медичної інформатики.

Практичні заняття проводяться за груповим принципом на базі хірургічних відділів Центру. Основною метою практичних занять є ознайомлення та оволодіння організацією роботи, сучасними хірургічними інструментами, методами лікування хворих, пов'язаних як з захворюваннями так і травмами, та засвоїти методики при виконанні операційних втручань. Операційна сестра медична / операційний брат медичний повинні вміти приготувати операційну до операції, необхідний інструментарій, та допоміжні засоби до операції. Знати топографічну анатомію ділянки хірургічного втручання та етапи операції. Крім того, навчитися активній і кваліфікованій участі при виконанні ургентних та планових операцій, залучати операційних сестер медичних / операційних братів медичних до участі в підготовці та обговоренні хворого до операції. Звертається особлива увага операційних медсестри / медбрата на ретельне дотримання в операційному блоці чи перев'язувальних, правил асептики і антисептики.

На семінарських заняттях виносяться актуальні питання хірургічної інфекції, трансфузіології. Форма їх проведення може бути у вигляді доповідей – рефератів, дискусій.

Контроль засвоєного матеріалу здійснюється на практичних заняттях шляхом опитуванням, вирішення ситуаційних та тестових завдань.

У програму інтегровані години суміжних дисциплін з невідкладної медичної допомоги, природного планування сім'ї, інфекційної безпеки, інфекційного контролю, медичної психології з основами біоетики, основ медичної інформатики.

Після закінчення навчання слухачі складають екзамен з використанням тестових завдань.

Метою циклу спеціалізації “Хірургія” є:

- навчання та засвоєння навичок в організації підготовки та участі в операціях;
- ознайомлення з новими технологіями операційних втручань у хворих з хірургічною патологією та травматичними ураженнями;
- загострити увагу на їх відповідальність за технічне та інструментальне забезпечення операції.

Основними завданнями є:

- навчитися організаційним, технічним та методичним підходам в час виконання операційного втручання на різних ділянках людського організму;
- засвоїти назви, об'єми, види традиційних та сучасних операційних втручань;
- приготувати інструментальне, технічне і медикаментозне забезпечення;
- дотримання санітарно-гігієнічного режиму, правил асептики і антисептики та поведінки в операційному блоці.

1.

Профіль освітньо-професійної програми

1.1. Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти	Державна установа «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології імені М. М. Амосова Національної академії медичних наук України»
Повна назва структурного підрозділу	Операційне відділення ДУ «ННЦССХ та СП ім. М.М. Амосова НАМН України»
Професійна кваліфікація	Сестра медична операційна / брат медичний операційний
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації для фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної освіти та магістрів з медсестринства з циклу «Хірургія»
Контингент слухачів	Фахівці з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної і фармацевтичної освіти та магістри з медсестринства
Складник освіти	Післядипломна освіта
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Термін дії освітньої програми 5 років
Інтернет - адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://amosovinstitute.org.ua/
1.2 Мета програми циклу спеціалізації	
Метою освітньо-професійної програми циклу спеціалізації «Хірургія» є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних сестер медичних операційних / братів медичних операційних, здатних здійснювати професійну діяльність у закладах охорони здоров'я відповідно до сучасних стандартів медсестринської практики, забезпечувати безпечний та ефективний сестринський супровід пацієнтів хірургічного профілю на всіх етапах лікування, брати участь у роботі мультидисциплінарної команди, застосовувати принципи доказової медицини, інфекційного контролю, медичної етики, професійної комунікації та безперервного професійного розвитку, а також впроваджувати сучасні технології організації операційної справи й надання спеціалізованої медичної допомоги.	
1.3 Характеристика програми циклу спеціалізації	
	Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення Спеціальність: І5 Медсестринство

Предметна область(галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Об'єкт вивчення та діяльності: оцінка стану пацієнтів; визначення потреб пацієнтів; здійснення загального та спеціального догляду й супроводу пацієнтів; надання долікарської допомоги при гострих захворюваннях і нещасних випадках; оволодіння методами обстеження та основними лікувально-діагностичними маніпуляціями; участь у профілактиці захворювань, лікувально-діагностичному процесі та освіті пацієнтів з дотриманням етико-деонтологічних принципів. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних до виконання всіх видів діяльності та втручань, передбачених кваліфікаційними характеристиками фахівців галузі знань «Охорона здоров'я», спеціальності «Медсестринство». Теоретичний зміст предметної області: знання з питань охорони здоров'я населення, профілактики, діагностики та лікування захворювань, опіки та супроводу пацієнтів на індивідуальному, родинному та популяційному рівнях для здійснення професійної діяльності фахівців спеціальності «Медсестринство». Методи, методики та технології: анамнестичні, клінічні, лабораторні, інструментальні методи провадження діагностичного процесу, визначення провідних симптомів та синдромів, організація догляду за пацієнтами; технології діагностики, лікування та профілактики. Інструменти та обладнання: маніпуляційна техніка; діагностичні, лікувальні та інші пристрої, предмети та прилади для проведення фахової діяльності.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма відповідає Міжнародним стандартам кваліфікації освіти (МСКО) прикладної орієнтації
Основний фокус освітньо-професійної програми	Поєднання сучасної теоретичної підготовки з інтенсивним практичним навчанням в умовах високотехнологічних операційних, участь у забезпеченні кардіохірургічних втручань різного рівня складності, опанування сучасних технологій організації операційної справи, роботи з високотехнологічним обладнанням та дотримання міжнародних стандартів якості й безпеки медичної допомоги.
1.4 Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Види економічної діяльності за ДК 009: 2010: 86.1 Діяльність лікарняних закладів 86.21 Загальна медична практика 86.22 Спеціалізована медична практика 86.9 Інша діяльність у сфері охорони здоров'я Фахівець здатний виконувати зазначену в ДК003:2010 професійну роботу відповідно до Класифікатора професій ✓ 1229.5 Керівники підрозділів в охороні здоров'я: – старша сестра медична / старший брат медичний

	операційного відділення, хірургічного відділення ✓ 3231 Сестри медичні / брати медичні, що асистують професіоналам: - Сестра медична операційна/ брат медичний операційний
Подальше навчання	Продовження навчання на як в Україні, так і за її межами та набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти та освіти дорослих
1.5.Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Самонавчання, проблемно-орієнтоване, професійно-орієнтоване навчання. Навчання відбувається через комунікативний, інтегрований підходи до навчання; самонавчання, відпрацювання практичних навичок, шляхом використання методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методів контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) тощо. Основні види занять: лекції, практичні заняття, семінари, самостійна робота з можливістю консультацій викладачем, навчання через практику, переддипломна практика, участь у круглих столах та тренінгах тощо.
Оцінювання	Вхідне, поточне (формувальне) та підсумкове оцінювання результатів навчання. Застосовуються тестування, усне опитування, розв'язання ситуаційних і клінічних завдань, оцінювання участі в семінарських заняттях, виконання практичних завдань та безпосереднє оцінювання професійних умінь і навичок. Практична підготовка оцінюється за правильністю, послідовністю та безпечністю виконання сестринських втручань і професійних дій, дотриманням вимог асептики, антисептики, інфекційного контролю, безпеки пацієнта, медичної етики та деонтології. Підсумкове оцінювання проводиться після виконання навчального плану та програми циклу спеціалізації і передбачає комплексну перевірку теоретичних знань, практичних умінь та сформованості професійних компетентностей.
1.6.Програмні компетентності здобувачів освіти	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності;здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

	ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активновідпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7 Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1. Здатність застосовувати професійні знання, уміння, клінічні протоколи, професійні стандарти та нормативно-правові акти під час організації і надання сестринської допомоги пацієнтам хірургічного профілю в доопераційному, інтраопераційному та післяопераційному періодах. СК 2. Здатність здійснювати комплексну підготовку пацієнта до хірургічних, діагностичних, лікувальних та малоінвазивних втручань, різних видів знеболення, забезпечувати його супровід і безперервність сестринського догляду. СК 3. Здатність готувати операційний блок, медичне обладнання, хірургічний інструментарій, шовний і перев'язувальний матеріал, лікарські засоби та вироби медичного призначення до проведення оперативних втручань. СК 4. Здатність асистувати лікарю-хірургу та іншим членам операційної бригади під час оперативних і малоінвазивних втручань у межах професійної компетентності та відповідно до вимог безпеки пацієнта. СК 5. Здатність виконувати сестринські втручання, медичні маніпуляції та процедури у хірургічній практиці відповідно до встановлених алгоритмів, професійних стандартів і клінічних протоколів, оцінювати їх результати та своєчасно коригувати сестринський догляд у межах професійних повноважень. СК 6. Здатність здійснювати моніторинг стану пацієнта, контролювати життєво важливі показники, післяопераційну рану, пов'язки, дренажі та інші засоби лікування, своєчасно розпізнавати ознаки погіршення стану та можливих післяопераційних ускладнень і невідкладно інформувати лікаря. СК 7. Здатність брати участь у наданні екстреної та невідкладної медичної допомоги пацієнтам хірургічного профілю, діяти за встановленими алгоритмами при гострих і критичних станах та застосовувати навички базової серцево-легеневої реанімації у межах професійної компетентності.

	СК 8. Здатність забезпечувати інфекційну та професійну безпеку, дотримуватися правил асептики й антисептики, стандартних запобіжних заходів, вимог інфекційного контролю, дезінфекції, передстерилізаційної обробки та стерилізації медичних виробів. СК 9. Здатність безпечно працювати з хірургічним інструментарієм, медичною апаратурою, шовним і перев'язувальним матеріалом, лікарськими засобами та виробами медичного призначення, забезпечувати їх належний облік, зберігання, використання, обробку та підготовку до стерилізації або утилізації відповідно до нормативних вимог. СК 10. Здатність забезпечувати безпечне позиціонування, переміщення і транспортування пацієнтів хірургічного профілю з урахуванням їх клінічного стану, функціональних обмежень, характеру оперативного втручання та наявності дренажів, катетерів, систем моніторингу й іншого медичного обладнання. СК 11. Здатність вести паперову та електронну медичну документацію, документувати виконані сестринські втручання, результати моніторингу і зміни стану пацієнта, здійснювати облік лікарських засобів, виробів медичного призначення та інших матеріальних ресурсів відповідно до встановлених вимог. СК 12. Здатність здійснювати професійну комунікацію з пацієнтом і членами його родини, забезпечувати психологічну підтримку, повагу до гідності, прав, культурних і особистісних особливостей пацієнта, дотримуватися принципів медичної етики, деонтології та конфіденційності. СК 13. Здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної та операційної команди, забезпечувати наступність передачі інформації, взаємодіяти з лікарями, медичними сестрами/братами та іншими фахівцями під час організації і надання хірургічної допомоги. СК 14. Здатність використовувати сучасні інформаційні, цифрові та комунікаційні технології, електронну медичну документацію, системи моніторингу та інші цифрові ресурси у професійній діяльності медичної сестри/брата хірургічного профілю. СК 15. Здатність до самоменеджменту, професійної відповідальності, адаптації до складних і змінних клінічних ситуацій, критичного оцінювання власної діяльності та безперервного професійного розвитку з метою підтримання й удосконалення професійних компетентностей та впровадження сучасних підходів до сестринської допомоги у хірургії.
Програмні результати навчання	ПРН 1. Застосовувати чинні нормативно-правові акти, професійні стандарти, клінічні протоколи, локальні нормативні документи та алгоритми під час організації і надання сестринської допомоги пацієнтам хірургічного профілю. ПРН 2. Проводити комплексну підготовку пацієнта до хірургічних, діагностичних, лікувальних і малоінвазивних

втручань та різних видів знеболення відповідно до його клінічного стану, призначень лікаря і встановлених протоколів.

ПРН 3. Готувати операційний блок, медичну апаратуру, хірургічний інструментарій, шовний і перев'язувальний матеріал, лікарські засоби та вироби медичного призначення до оперативного втручання.

ПРН 4. Асистувати лікарю-хірургу та іншим членам операційної бригади під час оперативних і малоінвазивних втручань у межах професійної компетентності, забезпечуючи своєчасне та безпечне використання необхідного інструментарію, матеріалів і обладнання.

ПРН 5. Виконувати сестринські втручання, медичні маніпуляції та процедури у хірургічній практиці відповідно до професійних стандартів, клінічних протоколів, алгоритмів та вимог безпеки пацієнта.

ПРН 6. Забезпечувати дотримання правил асептики, антисептики, стандартних запобіжних заходів, санітарно-протиепідемічного режиму та інфекційного контролю в операційному блоці й хірургічному стаціонарі.

ПРН 7. Проводити підготовку хірургічного інструментарію, перев'язувального і шовного матеріалу та інших медичних виробів до дезінфекції, передстерилізаційного очищення і стерилізації, контролювати дотримання відповідних технологічних процесів.

ПРН 8. Здійснювати сестринський догляд за пацієнтом у післяопераційному періоді, контролювати стан післяопераційної рани, пов'язок, дренажів, катетерів, систем моніторингу та інших засобів лікування.

ПРН 9. Здійснювати моніторинг життєво важливих показників і клінічного стану пацієнта, своєчасно розпізнавати ознаки погіршення стану та можливих післяопераційних ускладнень і невідкладно інформувати лікаря.

ПРН 10. Надавати екстрену та невідкладну долікарську допомогу при гострих хірургічних і критичних станах, діяти відповідно до встановлених алгоритмів та застосовувати навички базової серцево-легеневої реанімації у межах професійної компетентності.

ПРН 11. Забезпечувати безпечне позиціонування, переміщення і транспортування пацієнтів хірургічного профілю з урахуванням їхнього клінічного стану, характеру втручання та наявності дренажів, катетерів, інфузійних систем і медичного обладнання.

ПРН 12. Застосовувати лікарські засоби, інфузійні та трансфузійні розчини відповідно до призначень, протоколів і вимог безпеки, контролювати реакцію пацієнта та своєчасно виявляти можливі небажані явища.

ПРН 13. Вести паперову та електронну медичну документацію, документувати виконані сестринські втручання, результати

	моніторингу і зміни стану пацієнта, здійснювати облік лікарських засобів, виробів медичного призначення, перев'язувальних та інших матеріалів відповідно до нормативних вимог. ПРН 14. Здійснювати професійну комунікацію з пацієнтом, членами його родини та медичними працівниками, дотримуватися принципів медичної етики, деонтології, конфіденційності, толерантності, недискримінації та поваги до прав і гідності пацієнта. ПРН 15. Ефективно працювати у складі операційної та мультидисциплінарної команди, забезпечувати наступність передачі інформації та безперервність сестринської допомоги на всіх етапах хірургічного лікування. ПРН 16. Використовувати сучасні інформаційні, цифрові та комунікаційні технології, електронну медичну документацію, інформаційні системи та засоби моніторингу у професійній діяльності. ПРН 17. Демонструвати професійну відповідальність, самоменеджмент, здатність діяти у стандартних і змінних клінічних ситуаціях у межах власних повноважень, критично оцінювати результати своєї діяльності та визначати потреби у подальшому професійному розвитку. ПРН 18. Застосовувати сучасні підходи до сестринської допомоги у хірургії, систематично удосконалювати професійні знання та практичні навички і брати участь у заходах безперервного професійного розвитку.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріальні, нематеріальні та інші ресурси, що знаходяться у користуванні для провадження на базі ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології імені М. М. Амосова НАМН України» за адресою Україна, 03038 м. Київ, вул. Амосова, 6: корпус операційний, 3-поверховий (загальна площа 2169,6 кв. м); Корпус лабораторно-клінічний, 6-поверховий (загальна площа 13019,5 кв. м); корпус хірургічний, 4-поверховий (загальна площа 4078,8 кв. м). Персональний комп'ютер CM i5-8400_2.8 GHz_9M/16GB_DDR4-2666/DVI_VGA_mATX/GTX1050_4GB_LP/1TB_7.2k/SSD_2.5_256GB, 1 шт, (введення в експлуатацію – 2021 рік); Проектор Epson EH-TW5650, 1 шт, (введ. в експлуатацію – 2021 рік); Персональний комп'ютер-моноблок Acer Aspire C24-1650 28FHD/Intel i3-1115G4/8+8GB/256F SSD HDD 1TB, 1 шт, (введ. в експлуатацію – 2021 рік); Багатофункціональний пристрій HP LJ Pro M227fdn(G3Q79A, 1 шт(введення в експлуатацію – 2021 рік); Багатофункціональний пристрій A4 ч/б HP LJ Pro M227fdn, 1 шт (введення в експлуатацію – 2021 рік); Багатофункціональний пристрій з WI-FI DUPLEX MF264DW, 1 шт, (введення в експлуатацію – 2021 рік); Сервер DELL PowerEdge R740xd, 1 шт (введ. в експлуатацію – 2022р (Windows 10 та пакет Microsoft Office для освітніх установ), доступ до мережі Інтернет. Персональні ноутбуки та планшети; Вільний доступ до мережі Internet Навчальні практичні кейси і презентації

Інформаційне та навчально - методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньо-професійної програми відповідає сучасним вимогам післядипломної освіти та забезпечує досягнення визначених програмою результатів навчання. Освітній процес забезпечується: освітньо-професійною програмою та навчальним планом циклу спеціалізації; робочими програмами навчальних дисциплін; навчально-методичними комплексами дисциплін; навчальними, навчально-методичними та інформаційними матеріалами, розробленими науково-педагогічними та педагогічними працівниками Центру; сучасними клінічними настановами, стандартами медичної допомоги, протоколами лікування та медсестринської практики, затвердженими МОЗ України та міжнародними професійними організаціями; нормативно-правовими актами у сфері охорони здоров'я; електронними освітніми ресурсами, мультимедійними навчальними матеріалами, презентаціями, відеоматеріалами, тестовими завданнями, ситуаційними кейсами та методичними рекомендаціями; симуляційним обладнанням, сучасним медичним обладнанням клінічних підрозділів та навчально-тренінговими засобами для відпрацювання практичних навичок; доступом до бібліотечного фонду, електронних інформаційних ресурсів, професійних баз даних, наукових фахових видань та ресурсів доказової медицини; інформаційними системами закладу та електронними сервісами, що використовуються під час освітнього процесу відповідно до чинного законодавства. Навчально-методичне забезпечення систематично оновлюється відповідно до змін законодавства України, сучасних клінічних рекомендацій, стандартів медичної допомоги, розвитку медичних технологій та потреб практичної охорони здоров'я. Особливістю навчально-методичного забезпечення програми є використання власних клінічних протоколів, методичних розробок, навчальних матеріалів та клінічних кейсів ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології ім. М. М. Амосова НАМН України», що ґрунтуються на багаторічному досвіді надання високоспеціалізованої кардіохірургічної допомоги та сучасних принципах доказової медицини.
Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Здійснюється на підставі Закону України «Про вищу освіту» та угод з закладами вищої/передвищої освіти України
Міжнародна кредитна мобільність	Здійснюється на підставі Закону України «Про вищу освіту» та договорів з закордонними закладами вищої/передвищої освіти

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

цикл спеціалізації «Хірургія» - 420 годин

№з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Семінарські заняття
Цикл професійної та практичної підготовки					
OK1	Хірургія	70	16	20	34
OK2	Анестезіологія	30	6	10	14

OK3	Організація роботи операційного відділення, операційного блоку поліклініки і стаціонару. Обов'язки старшої і чергової медсестри	12	2	—	10
OK4	Хірургічна інфекція її види та профілактика. Специфічна та гнилісна інфекція. ВІЛ і СНІД в хірургії	10	4	2	4
OK5	Асептика і антисептика в операційному блоці	10	2	4	4
OK6	Знеболення в хірургії	34	8	10	16
OK7	Передопераційний, операційний та післяопераційний періоди	38	8	12	18
OK8	Десмургія	6	-	4	2
OK9	Рани	4	-	2	2
OK10	Кровотечі	6	-	4	2
OK11	Сучасні трансфузійні засоби та переливання крові	6	-	2	4
OK12	Фармакологічні засоби та препарати в хірургії	16	4	6	6
OK13	Основи інтенсивної терапії та реанімації	14	2	4	8
OK14	Оперативне лікування хірургічних захворювань	104	14	40	50
		360	66	120	174
Цикл загальної підготовки					
OK15	Невідкладна долікарська медична допомога	20	6	12	2
OK16	Психологія, етика та деонтологія в медсестринстві. Моральність людських дій в охороні здоров'я. Психологічні аспекти спілкування	8	2	4	2
OK17	Інфекційний контроль	8	2	4	2
OK18	Військово-медична підготовка	8	2	4	2

OK19	Інформаційно-комунікаційні технології в сестринській справі	12	2	8	2
	Підсумкове оцінювання	4	4		
		60	18	32	10
Разом		420	84	152	184

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОК 1. ХІРУРГІЯ

Анатомія і фізіологія людини: операційна медична сестра повинна мати глибокі знання про будову та функціонування різних органів тіла, щоб зрозуміти процеси, які відбуваються під час хірургічних втручань.

Стерильність та асептика: операційна медична сестра повинна знати, як дотримуватися стерильності в операційній, а також як запобігати інфекціям пацієнта та команди здоров'я під час операції.

Інструменти та обладнання: операційна медична сестра повинна бути знайома зі спеціальними інструментами та обладнанням, що використовуються під час різних видів операцій.

Планування та підготовка до операції: операційна медична сестра повинна знати, як збирати необхідні інформацію про пацієнта, розуміти план операції, включаючи протоколи, процедури та розташування обладнання в операційній.

Техніки операційної сестри: операційна медична сестра повинна знати та вміти виконувати різні техніки, що включають підготовку пацієнта до операції, розташування обладнання, допомогу хірургам під час операції та надання допомоги пацієнту після операції.

Керування ризиками та врегулювання проблем: операційна медична сестра повинна бути знайома з різними ризиками, що пов'язані з операціями та знати, як вирішувати проблеми.

ОК 2. АНЕСТЕЗІОЛОГІЯ

Типи та класифікація анестезії: операційна медична сестра повинна знати про різні типи та класифікації анестезії, такі як загальна анестезія, місцева анестезія, спінальна анестезія та епідуральна анестезія.

Фармакологія анестетиків: операційна медична сестра повинна знати про фармакологію різних типів анестетиків, що використовуються під час анестезії, включаючи їхні дії та побічні ефекти.

Моніторинг пацієнта під час анестезії: операційна медична сестра повинна знати про різні методи моніторингу стану пацієнта під час анестезії, такі як моніторинг дихання, серцевої діяльності та газового складу крові.

Підготовка пацієнта до анестезії: операційна медична сестра повинна знати про процедури та протоколи, що включають підготовку пацієнта до анестезії, такі як нічний пост та обмеження їжі та напоїв.

Ведення анестезії та допомога анестезіологу: операційна медична сестра повинна знати, як допомагати анестезіологу під час проведення анестезії,

включаючи підготовку обладнання, введення ліків та моніторинг стану пацієнта.

Управління ускладненнями: операційна медична сестра повинна бути готовою вжити заходів у разі виникнення ускладнень під час анестезії, таких як алергічна реакція.

ОК 3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОПЕРАЦІЙНОГО ВІДДІЛЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ОПЕРАЦІЙНОГО БЛОКУ. ОПЕРАЦІЙНИЙ БЛОК ПОЛІКЛІНІКИ І СТАЦІОНАРУ. ОБОВ'ЯЗКИ СТАРШОЇ І ЧЕРГОВОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ МЕДСЕСТРИ

Організація операційного відділення включає в себе декілька важливих етапів:

Визначення функцій та завдань операційного відділення: перед тим, як створювати відділення, необхідно чітко визначити його функції та завдання. Це включає в себе опис процесу виробництва, види робіт, які необхідно виконувати, а також розробку стандартів якості та процедур безпеки.

Визначення структури операційного відділення: після визначення функцій і завдань відділення необхідно розробити структуру, яка максимально ефективно забезпечить виконання цих завдань. Вона може включати в себе різні підрозділи, наприклад, виробничі лінії, підрозділи з управління якістю, з моніторингу виробничого процесу тощо.

Відбір персоналу: для ефективної роботи операційного відділення необхідно мати належно підготовлений та досвідчений персонал. Перед відбором працівників необхідно визначити необхідні кваліфікації, знання та навички, які повинні мати кандидати.

Розробка процедур та стандартів: у процесі роботи операційного відділення необхідно використовувати стандарти якості та процедури, щоб забезпечити стабільність та якість виробництва. Вони повинні бути розроблені на етапі визначення функцій і завдань операційного відділення.

Обладнання та матеріали: операційне відділення повинно бути обладнано всім необхідним обладнанням та матеріалами для виробництва.

Організація робочого місця:

- забезпечення необхідними робочими інструментами і технікою;
- наявність необхідних програм та програмного забезпечення;
- забезпечення комфортних умов праці (освітлення, вентиляція, регулювання температури).

Розподіл обов'язків та функцій між співробітниками:

- визначення робочих місць та посадових обов'язків;
- забезпечення взаємодії між співробітниками та дотримання правил внутрішнього розпорядку.

Вимоги, планування, розташування, приміщення, призначення операційного блоку стаціонару і поліклініки: площа для одного операційного стола, опалення, вентиляція, освітлення вологість, обладнання, оснащення, температурний режим, режимні зони, розмежування в залежності від характеру операційного втручання. Види і частота прибирання. Бакконтроль. Устаткування. Правила поведінки персоналу в оперблоці, їх екіпіровка.

Додаткові приміщення для зберігання операційного, м'якого інвентарю, перев'язувального і шовного матеріалу, їх приготування. Інструменти, їх назви, призначення, зберігання і догляд за ними, приготування їх до операції, стерилізація, методи контролю стерильності. Медикаменти операційного блоку, їх зберігання і облік. Обов'язки старшої та чергової операційної медсестер. Перев'язувальна стаціонару і поліклініки, їх розмежування, обладнання, інструментальне, матеріальне і медикаментозне забезпечення, перев'язувальні матеріали. Режим роботи, санітарно-гігієнічні вимоги до операційних.

Документація в операційному блоці та перев'язувальних, їх призначення. Техніка безпеки в оперблоці. Чинні накази МОЗ України та нормативні документи і посадові інструкції.

Знайомство з організації роботи старшої операційної та перев'язувальної медсестри, правилами поведінки, документацією, зберіганням доглядом та стерилізацією інструментів, операційного м'якого інвентарю, методами контролю стерильності, випискою та зберігання медикаментів, дотримання правил асептики і антисептики. Функціональні обов'язки старшої і чергової операційної медсестри, штати, графіки робіт. Дотримання санітарно-гігієнічного режиму, порядок медичного огляду персоналу. Правила забору бакпрепаратів на посів флори та гістологічне дослідження. Облік та зберігання господарського майна, контроль за його справністю. Види прибирань в операційному блоці.

ОК 4. ХІРУРГІЧНА ІНФЕКЦІЯ ЇЇ ВИДИ ТА ПРОФІЛАКТИКА. СПЕЦИФІЧНА ТА ГНІЛІСНА ІНФЕКЦІЯ. ВІЛ І СНІД В ХІРУРГІЇ

Збудники хірургічної інфекції, джерела і шляхи поширення її види. Внутрішньолікарняна інфекція, бацилоносійство. Неклостридіальна, анаеробна і специфічна інфекція. Методи профілактики. Парантеральна інфекція в хірургії, шляхи зараження та профілактика. Гнійні захворювання шкіри та підшкірної клітковини – фурункул, карбункул, абсцес, гідраденіт, флегмона, гнійний мастит, панарицій, гангрена. Правила забору гнійного матеріалу для визначення флори і чутливості до антибіотиків. Методи знезараження хірургічних інструментів, м'якого інвентарю, інших матеріалів після гнійних операційних втручань. Режим дезінфекції та використання дезінфікуючих засобів.

Правила знезараження приміщень, інструментів, забруднених препаратів. Знайомство з санітарно-гігієнічним режимом в операційному блоці та перев'язувальних, заходами боротьби з повітряно-крапельною інфекцією, правилами дотримання особистої гігієни працівниками операційного блоку. Дезінфікуючі засоби оперблоку, придбання, зберігання, використання та приготування.

ОК 5. АСЕПТИКА І АНТИСЕПТИКА В ОПЕРАЦІЙНОМУ БЛОЦІ

Асептика. Визначення, способи асептики, устаткування. Передстерилізаційна обробка інструментів. Стерилізація ріжучих, колючих, фіксуючих інструментів, хірургічної оптики та оптичних апаратів, операційної

білизни, халатів, перев'язувальних, гумових і синтетичних матеріалів, укладка в біксах їх маркування, режим стерилізування. Стерилізація шовного матеріалу, їх методи. Частота та методи контролю за стерильністю. Вимоги до рук операційної медсестри та їх підготовка до операції. Класичні і сучасні способи обробки рук, правила витирання рук рушником. Засоби для обробки рук, їх приготування, термін придатності. Приготування операційних столиків, правила їх накриття стерильними простирадлами, розміщення інструментів на них. Способи приготування операційного поля, їх методика та відмежування стерильними простирадлами, серветками.

Антисептика. Визначення, види. Класифікація антисептичних засобів, їх характеристика, використання та зберігання.

Засвоїти методи приготування рук до операції, дезрозчинів, операційної білизни та перев'язувального матеріалу, правила укладки їх в бікси, контроль стерильності матеріалу в біксах. Оволодіти методикою приготування операційного поля та відмежуванням його стерильними простирадлами. Правила і методика одягання стерильних халатів, масок, рукавичок та їх заміни в ході операції.

ОК 6. ЗНЕБОЛЕННЯ В ХІРУРГІЇ

Поняття про біль, його види. Методи знеболення. Місцеве інфільтративне, регіональне (провідникове), внутрішньокісткове. Спинномозкова, епідуральна анестезія. Загальне знеболення – інгаляційний і неінгаляційний наркоз. Новокаїнові блокади – циркулярна, міжреберна, футлярна, шийно-вагосимпатична, паранефральна. Приготування, оснащення, медикаментозне забезпечення. Ускладнення при різних видах знеболення, їх профілактика.

Знайомство з апаратурою для проведення загального знеболення, зберіганням, доглядом та оцінками її справності. Методика проведення загального ендотрахеального та внутрішньовенного знеболення, медикаменти для їх проведення. Регіональне та місцеве знеболення, технічне та медикаментозне забезпечення, підготовка до їх проведення. Техніка проведення новокаїнових блокад, приготування хворих, положення їх під час виконання. Контроль за якістю медикаментів та справністю інструментів. Профілактика ускладнень.

ОК 7. ПЕРЕДОПЕРАЦІЙНИЙ, ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЕРІОД ТА ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Передопераційний період, визначення, тривалість, завдання. Види операційних втручань. Показання до операції. Операційний період тривалість, можливі ускладнення та їх профілактика. Операційні доступи. Транспортування хворого в операційну. Методика перекладання хворого з візочка, або ліжка на операційний стіл, способи положень і фіксації хворого на операційному столі в залежності від методу та операційної ділянки. Оцінка стану хворого.

Участь операційної медсестри у обговоренні плану та термінів планових операційних втручань, приготування інструментів, операційної білизни, засобів для миття рук, їх обробка дезрозчинами, правила витирання рук після їх обробки.

Час готовності операційної медсестри до операції, правила одягання стерильних халатів, рукавичок, приготування операційних столиків. Вибір положення хворого на операційному столі, їх фіксація профілактика ускладнень. Операційне поле, правила приготування та відмежування. Укладка інструментів на операційному столику та серветок, їх облік перед операцією. Контроль за дотриманням правил асептики всіх учасників операції. Методи і правила подачі інструментів хірургам, можливі травмування, їх профілактик. Спостереження за ходом операції, її етапами, поведінка медсестри привиникненні ускладнень або технічних труднощах в ході операції. Строгий облік інструментів та інших засобів перед завершенням операції

Визначення, тривалість. Ранні і пізні ускладнення, їх причини, прояви та профілактика (кровотечі, нагноєння ран, флебіти і тромбофлебіти, ТЕЛА, евентрації, відлежки, пневмонії).

Транспортування хворого в палату, або відділ інтенсивної терапії. Контроль за диханням і гемодинамікою, ознаки пробудження хворого з наркотичного сну.

Післяопераційні ускладнення – їх прояви, причини та профілактика. Контроль за дихальною і серцево-судинною системами після операції під загальним знеболенням, заходи профілактики ускладнень та надання допомоги при зупинці дихання та серцевої діяльності. Методика перекладання хворого з операційного стола на транспортний візок, або ліжку.

ОК 8. ДЕСМУРГІЯ

Перев'язувальні матеріали, вимоги до них. Види пов'язок. Правила бинтування, типи бинтових пов'язок. Не бинтові пов'язки. Реакція шкіри на клеолові і липкопластирні пов'язки. Гіпсові пов'язки. Визначення якості гіпсу, правила його зберігання, приготування гіпсових бинтів та лонгет. Техніка накладання та знімання гіпсових пов'язок. Ускладнення гіпсових пов'язок, їх профілактика, тактика і поведінки медсестри при їх виявленні. Сучасні фіксуючі матеріали і засоби.

Матеріали для пов'язок. Вимоги до перев'язувального матеріалу, пов'язки на різні ділянки тіла хворого. Сучасні перев'язувальні та фіксуючі матеріали.

ОК 9. РАНИ

Визначення, класифікація ран за характером виникнення, забруднення та типом загоєння. Рановий процес, сучасна характеристика ранової інфекції. Вогнепальна рана. Первинна хірургічна обробка ран (ПХО), її мета та методика. Медикаментозне, інструментальне та матеріальне забезпечення операції ПХО, знеболення. Шов рани (первинний, вторинний, відтермінований). Дренування ран, засоби, методика. Лікування та способи загоєння ран. Загоєння ран залежно від віку, загального стану хворого, локалізації та фонових захворювань. Ускладнення ран.

Робота в чистій і гнійній перев'язувальних, приготування їх до проведення перев'язок, їх послідовність, Інструменти та перев'язувальний матеріал. Приготування стерильного перев'язувального столика, викладка інструментів та серветок. Назви і види медикаментів у перев'язувальній, їх зберігання та призначення. Первинна хірургічна обробка ран в операційній. Приготування

інструментів та медикаментів. Шов рани: первинний, вторинний, відтермінований. Методика зняття швів з рани. Гнійна рана. Лікарські засоби для лікування ран.

ОК 10. КРОВОТЕЧІ

Визначення, класифікація, причини виникнення. Загальні і місцеві ознаки кровотечі. Гемодинамічні розлади в залежності від величини крововтрати. Геморагічний шок. Методи зупинки зовнішніх кровотеч – тимчасові, остаточні. Перша допомога при легневих, шлунково-кишкових, маткових, носових кровотечах. Кровотечі з периферичних артеріальних і венозних судин, методи зупинки. ДВС-синдром.

Судинний шов, лігатури і турнікети на судини, інструментальне і технічне забезпечення, ускладнення після накладання шва, їх профілактика.

Внутрішні кровотечі, причини, клініка, лікування. Кровотечі в час операції.

Характеристика шовного матеріалу.

Розбір хворих з різними видами кровотеч. Методи зупинки зовнішніх кровотеч та ознаки внутрішніх. Приготування операційної, інструментів, білизни, шовного матеріалу при кровотечах. Особливості накладання судинного шва, ускладнення та їх профілактика.

ОК 11. СУЧАСНІ ТРАНСФУЗІЙНІ ЗАСОБИ ТА ПЕРЕЛИВАННЯ КРОВІ

Інфузійні засоби, назва, поділ їх за механізмом дії – синтетичні, природні, поліглюкін, полімер, реополіглюкін, поліамін, препарати гідроксиетил крохмалю, розчини глюкози 5%, 10%, 20%, дисоль, трисоль, поляризуючі суміші, білкові препарати. Показання до застосування.

Групи крові, методика визначення, проби на індивідуальну і резус сумісність, методика їх проведення. Помилки при визначенні групової приналежності крові. Компоненти крові, показання до їх переливання, ускладнення при переливанні. Реакція організму на переливання крові. Ауто- і реінфузія крові, способи забору, оснащення. Юридична відповідальність, документація. Демонстрація сучасних трансфузійних препаратів, їх застосування в залежності від механізму дії. Документація.

ОК 12. ФАРМАКОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ТА ПРЕПАРАТИ В ХІРУРГІЇ

Знеболюючі, антибіотики, антикоагулянти, дезагреганти, стероїди, нестероїдні протизапальні препарати, спазмолітики, дезінтоксикаційні, адсорбенти, сечогінні, серцеві препарати. Шляхи введення, показання до застосування, можливі ускладнення.

Ознайомлення з препаратами, які застосовуються в хірургії, приготування до їх використання. Оцінка їх якості, методика введення. Профілактика ускладнень.

ОК 13. ОСНОВИ ІНТЕНСИВНОЇ ТЕРАПІЇ І РЕАНІМАЦІЇ

Визначення понять інтенсивної терапії і реанімації, ознаки термінального стану, причини. Способи штучної вентиляції легень, техніка. Ознаки зупинки

серця, причини, зовнішній масаж серця, його техніка. Дефібриляція серця, правила безпеки для оточуючих. Клінічна і біологічна смерть, ознаки. Роль і участь операційної медсестри в реанімаційних заходах.

Вміти і знати оцінку стану хворого, оволодіти методами штучного дихання та зовнішнім масажем серця. Налагодження інтенсивної внутрішньовенної інфузії, знати лікарські засоби та їх призначення.

ОК 14. ОПЕРАТИВНЕ ЛІКУВАННЯ ХІРУРГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Анатомічні ділянки людського тіла, топографічна анатомія операційної ділянки.

Захворювання голови. Доброякісні пухлини м'яких тканин: атероми, ліпоми, фіброми. Запальні захворювання: фурункули, абсцеси, флегмони. Хірургічне лікування, приготування, етапи операції, технічне забезпечення. Пухлини привушної залози, особливості операції та інструментальне забезпечення. Захворювання голови, причини, клініка, показання до операції і їх види.

Захворювання органів ший. Зоб, його види, клініка, діагностика. Рак щитоподібної залози. Положення хворого на операційному столі, етапи операції, технічне і інструментальне забезпечення, завершення операції. Види пов'язок. Бокова кіста ший, причини, етапи операції. Фурункул, карбункул, флегмона ший. Операційне лікування, умови їх проведення, інструментальне і медикаментозне забезпечення.

Пошкодження гортані, трахеї, стравоходу, причини, клініка. Сторонні тіла. Перша медична допомога. Трахеотомія, положення хворого, інструментальне і медикаментозне забезпечення, види трахеотомії, техніка виконання.

Операційні лікування хірургічних захворювань органів грудної клітки. Анатомічні ділянки грудної клітки. Спонтанний і травматичний пневмоторакс, клінічні ознаки, причини, перша медична допомога. Дренування плевральної порожнини, оснащення, приготування хворого, положення хворого під час дренування. Дренаж за Бюлау, оснащення. Положення хворого на операційному столі. Торакоскопія, торакотомія. Гідроторакс, емпієма плеври. Пункція плевральної порожнини, місця її виконання. Технічне і медикаментозне забезпечення.

Поранення серця, клінічні ознаки, тріада Бекка. Поведінка і готовність операційної медсестри до термінової операції та технічне забезпечення.

Гнійні та злоякісні захворювання легенів. Лобектомія, пульмонектомія, операційні доступи, положення хворого на операційному столі, інструментальне і технічне забезпечення.

Доброякісні, злоякісні та гнійні захворювання молочної залози. Причини, клінічні ознаки, способи діагностики, види операційних втручань. Етапи операції, інструментальне і технічне забезпечення, завершення операції. Пов'язки на молочну залозу.

Операційне лікування захворювань органів черевної порожнини. Анатомічні ділянки живота, його ділянки, операційні доступи, приготування хворого і черевної стінки до операції. Грижі черевної стінки, класифікація, ускладнення, показання до операції. Хірургічні методи лікування гриж різних локалізацій,

сучасні операційні втручання, пластичні матеріали, етапи операції. Защемлена грижа, особливості і етапи операції. Пупкові грижі, методи операції. Операції на шлунку і ДПК. Виразкова хвороба, ускладнення. Методи закриття перфораційного отвору шлунка і ДПК. Етапи операції. Резекція шлунка, етапи операції, технічне та інструментальне забезпечення. Ваготомія, її види, дренуючі операції на шлунку. Операції при виразках шлунка і ДПК, ускладнених кровотечами, малоінвазивна хірургія захворювань шлунка і ДПК.

Рак шлунку. Операційні і післяопераційні ускладнення.

Гострі і хронічні захворювання позапечінкових жовчевих шляхів, причини, клініка. Операції на поза печінкових жовчевих шляхах. Холецистектомія, способи, інструментальне і технічне забезпечення, операційні доступи, етапи операції, її завершення. Лапароскопічна холецистектомія.

Операції на кишках. Злукова хвороба, види операцій. Кишкова непрохідність, її види. Приготування до операції, технічне і інструментальне забезпечення, етапи операції. Ентеротомія, тюбаж кишки, ентеростомія, резекція, завершення операції. Дивертикул Меккеля. Геміколектомія, резекція товстої кишки, колостома. Етапи операції.

Гострий апендицит – клініка, діагностика, ускладнення. Апендектомія. Операційні доступи, методи операції, етапи, завершення. Ускладнення гострого апендициту та їх лікування.

Захворювання прямої кишки, геморой, анальні тріщини, поліпи, рак. Операція на прямій кишці. Види приготування хворого, положення на операційному столі. Технічне і інструментальне забезпечення. Ендоскопічна хірургія товстої кишки.

Перитоніт – види, причини, клініка, операційні доступи, технічне, матеріальне і медикаментозне забезпечення, етапи операції, лаваж і дренаж черевної порожнини, завершення операції, дренування черевної порожнини. Пельвіперитоніт, показання до операції. Програмовані і вимушені релапаротомії.

Евентрація. Її види, операційні втручання.

Операції на статевих та сечовидільних органах. Фіброміома матки, кісти яйників, розрив маткової труби. Приготування хворих до операції, положення на операційному столі, етапи операції, технічне і інструментальне забезпечення.

Цистостома, хід операції. Простатектомія. Водянка яєчок, фімоз і парафімоз, види операцій, показання. Нефректomia. Положення хворого на операційному столі.

Операції на периферичних кровоносних судинах. Варикозна хвороба нижніх кінцівок, тромбофлебіт. Показання до операції, методи операційних втручань, положення хворого на операційному столі, приготування операційного поля, інструментальне і технічне забезпечення, знеболення, ускладнення, завершення операції.

Тромбози венозних і артеріальних кровоносних судин, причини, клініка. Артеріотомія, тромбектомія, технічне і інструментальне забезпечення. Судинний шов.

Операції при захворюваннях і травми кінцівок. Остеомієліт, трепанація кістки, ампутації, фаланг, кінцівок. Переломи кісток. Накладання скелетного

витагу, остеосинтез. Приготування хворого, технічне і інструментальне забезпечення, етапи операції.

Приготування операційної до різних видів операційного втручання залежно від назви операції, їх об'єму. Положення хворих на операційному столі, профілактика ускладнень, підбір інструментів для певного виду операції та забезпечення м'яким інвентарем. Приготування операційного поля. Малоінвазивна хірургія при операціях на органах черевної порожнини – ендоскопічна та лапароскопічна хірургія. Знання етапів операції та їх завершення. Готовність операційної медсестри при появі ускладнень під час операції. Клінічні розбори хворих, участь в операціях

ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

ОК 15. НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА.

- Основи реанімації та інтенсивної терапії при невідкладних станах.
- Невідкладна медична допомога при гострих терапевтичних захворюваннях.
- Невідкладна медична допомога при гострих захворюваннях і травмах черевної порожнини.
- Невідкладна медична допомога при травмах.
- Невідкладна медична допомога при гострих отруєннях, алергічних реакціях, укусах отруйних комах тазмій.
- Теоретична частина охоплює питання клініки, діагностики та надання невідкладної медичної допомоги. На практичних заняттях слухачі закріплюють знання, отримані на лекціях, відпрацьовують техніку реанімаційних маніпуляцій, набувають навички екстреної медичної допомоги при невідкладних станах.

ОК 16. ПСИХОЛОГІЯ, ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ В МЕДСЕСТРИНСТВІ. МОРАЛЬНІСТЬ ЛЮДСЬКИХ ДІЙ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПІЛКУВАННЯ

- Психологія медсестринства: важливість спілкування та взаємодії з пацієнтами.
- Етика та деонтологія медсестринства: стандарти поведінки, принципи моральної поведінки та професійної етики.
- Моральність людських дій в охороні здоров'я: дотримання прав пацієнтів, практика безпеки та конфіденційності.
- Психологічні аспекти спілкування: роль емпатії та підтримки в процесі лікування, розуміння психологічних потреб пацієнтів.
- Розвиток професійної компетентності медсестер: навички ефективної комунікації, робота зі стресом та втомою, самопізнання та саморозвиток.
- Культурна чутливість в медсестринстві: розуміння культурних традицій та особливостей пацієнтів, уникнення стереотипів та дискримінації.
- Міжпрофесійна співпраця: взаємодія з лікарями, іншими медичними працівниками та пацієнтськими організаціями.

- Психологія болю: розуміння фізичного та емоційного дискомфорту, навички легалізації болю та підтримки пацієнтів у складних ситуаціях.
- Психічне здоров'я медичних працівників: ризики вимірювання професії, стрес та самозбереження.
- Ефективне керівництво: навички керівництва в медичній установі, етика прийняття рішень, побудова ефективних команд.

ПРАВОВІ, ЮРИДИЧНІ ТА ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ МЕДСЕСТРИ. ПРАВА ПАЦІЄНТА

Конституція України про права людини та основи законодавств України про охорону здоров'я. Клятва Гіппократа Медична таємниця, помилки в хірургії, юридична, адміністративна та моральна відповідальність операційної медсестри. Службові обов'язки, допуск до роботи, відповідальність за порушення санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки. Етика і деонтологія в діяльності операційної медсестри. Дотримання прав і свобод людини незалежно від національної, політичної і релігійної приналежності Права пацієнта і медичного працівника та закон захисту їх честі.

ОК 17. ІНФЕКЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ.

- Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних установ. Діючі накази МОЗ.
- Актуальні питання профілактики, екологія, епідеміологія, ВІЛ/СНІД, туберкульоз, вірусні гепатити, дифтерія.
- На практичних заняттях слухачі вивчають методичний матеріал, складають плани санітарно - епідемічного режиму лікувально-профілактичних установ, проводять розрахунки приготування дезінфекційних розчинів.
- Принципи та методи інфекційного контролю в медичних установах.
- Профілактика та контроль інфекційних захворювань у пацієнтів та медичних працівників.
- Роль медичних сестер у забезпеченні інфекційного контролю в медичних установах.
- Ефективність застосування антимікробних препаратів у лікуванні інфекційних захворювань.
- Підвищення свідомості пацієнтів та громадськості щодо інфекційного контролю та профілактики захворювань.

ОК 18 ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА

- Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗС України на воєнний час
- Міжнародний стандарт догоспітальної допомоги на полі бою. ТССС: обсяг і порядок надання медичної допомоги. Концепція MARCH для бійців та медиків різного рівня.
- Сучасна система лікувально - евакуаційного забезпечення військ. Сортування поранених.

- Особливості травм кінцівок та органів черевної порожнини.
- Хірургічне лікування бойової травми. Крововтрата.
- Бойова травма. ШОК.
- Баротравма. Поранення ока.
- Особливості травм кінцівок та органів черевної порожнини.
- Кардіохірургічна галузь в умовах військового стану. Досвід лікування бойової травми серця. Бойова травма серця.

ОК 19. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СЕСТРИНСЬКІЙ СПРАВІ

- Електронна медична документація: ця тема охоплює розробку та використання електронних медичних записів для зберігання та обміну медичної інформації між медичним персоналом.
- Інформаційні технології в медсестринстві: ця тема охоплює використання різних інформаційних технологій для підтримки практики медсестринства, включаючи мобільні додатки, програмне забезпечення для управління лікарськими засобами, телемедицину та інше.
- Стандартизація медичної інформації: ця тема охоплює розробку та застосування стандартів для обміну медичної інформації між різними системами та медичним персоналом, що допомагає забезпечити якість даних та покращує безпеку пацієнтів.
- Кібербезпека в медичній інформатиці: ця тема охоплює заходи для захисту медичної інформації від кібератак та забезпечення безпеки та конфіденційності даних пацієнтів.
- Аналіз даних в медсестринстві: ця тема охоплює використання аналізу даних для покращення практики медсестринства та підвищення якості догляду за пацієнтами.
- Електронна система здоров'я: ця тема охоплює розробку та використання електронних систем здоров'я для зберігання та обміну медичної інформації між медичним персоналом, пацієнтами та іншими зацікавленими сторонами.
- Розробка імітаційної моделі процесу надання медичної допомоги: можливості використання імітаційних технологій для тренування медичного персоналу та вдосконалення процесів надання медичної допомоги.
- Використання телемедицини у медсестринстві: можливості дистанційного забезпечення медичної допомоги та вплив на організацію медичної практики.
- Розробка системи контролю якості медичних послуг на основі медичної інформаційної системи: визначення ключових показників та механізмів оцінки якості медичної допомоги.
- Ознайомлення слухачів з основами медичної інформатики, правилами роботи на комп'ютері, інформаційними системами, комп'ютерними програмами, базами, графіками.
- Проведення контролю початкового та кінцевого рівня знань.

**СПИСОК МЕДИЧНИХ НАВИЧОК
СЕСТРИ МЕДИЧНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ / БРАТА МЕДИЧНОГО
ОПЕРАЦІЙНОГО
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНО-ПРОТИЕПІДЕМІЧНОГО РЕЖИМУ**

В умовах ЗОЗ з метою забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму за допомогою медичного обладнання та антисептичних середників уміти:

- проводити повну й часткову санітарну оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини різної концентрації;
- проводити передстерилізаційну обробку медичного інструментарію та виробів медичного призначення;
- стерилізувати медичний інструментарій хімічним методом;
- стерилізувати медичний інструментарій у повітряних стерилізаторах;
- готувати перев'язувальний матеріал;
- готувати бікси до стерилізації;
- укласти перев'язувальний матеріал, халати та простиратла в бікси;
- укласти набори для пологів у бікси;
- стерилізувати парою під тиском у парових стерилізаторах;
- контролювати якість стерилізації;
- користуватися стерильним біксом;
- готувати до роботи операційний блок;
- накривати стерильний стіл операційної медсестри;
- накривати стерильний стіл для приймання пологів;
- готувати до стерилізації й стерилізувати гумові рукавички;
- готувати до стерилізації й стерилізувати гумові трубки, зонди, дренажі, катетери;
- стерилізувати тази для підготовки рук до операції;
- обробляти руки (соціальний, гігієнічний, хірургічний рівень);
- самостійно одягати стерильний халат та маску на себе;
- одягати хірурга на операцію;
- готувати до операції операційне поле;
- дотримуватися вимог особистої гігієни;
- проводити поточну дезінфекцію в інфекційному стаціонарі;
- дотримуватися правил особистої медичної безпеки під час роботи з пацієнтом з інфекційним захворюванням, з медичними інструментами, обладнанням, кров'ю та іншими біологічними рідинами організму;
- дотримуватися правил санітарно-гігієнічного режиму в інфекційному стаціонарі;
- вести себе у випадку поранення під час виконання маніпуляцій
- В умовах ЗОЗ з метою профілактики СНІД-інфекції, вірусних гепатитів, керуючись діючими наказами, інструкціями, методичними вказівками МОЗ України, вміти:
 - застосовувати — Інструкцію з профілактики внутрішньо-лікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією (наказ МОЗ України № 120);

- реєструвати професійні аварії в —Журналі реєстрації аварій за формою № 108-О;
- дотримуватись діючих наказів щодо профілактики СНІДу та вірусних гепатитів;
- виконувати графік профілактичних щеплень;
- виконувати різні види профілактичних щеплень.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання фахівців за спеціальністю І5 «Медсестринство», які проходять цикли спеціалізації та інші форми післядипломної освіти, здійснюється відповідно до законодавства України у сфері освіти та охорони здоров'я, нормативно-правових актів Міністерства охорони здоров'я України, освітніх (навчальних) програм та локальних нормативних документів Центру.

Організація післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку фахівців з фаховою передвищою, початковим рівнем (короткий цикл) та першим (бакалаврським) рівнем вищої медичної освіти, а також магістрів з медсестринства здійснюється, зокрема, з урахуванням вимог наказу МОЗ України від 10.11.2022 № 2016. Відповідно до цього нормативного регулювання спеціалізація є профільною спеціалізованою підготовкою, спрямованою на набуття особою здатності виконувати завдання та обов'язки, що мають особливості в межах спеціальності.

Метою оцінювання є визначення ступеня досягнення слухачами програмних результатів навчання, рівня сформованості загальних і спеціальних професійних компетентностей, практичних умінь та готовності до виконання професійних функцій відповідно до спеціальності, спеціалізації та профілю роботи.

Оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, валідності, надійності, систематичності, прозорості, компетентнісної спрямованості, єдності вимог, академічної доброчесності, медичної етики та деонтології, доказовості, інфекційної безпеки та безпеки пацієнта.

Форми, методи, критерії та порядок оцінювання визначаються відповідною освітньою (навчальною) програмою та доводяться до відома слухачів на початку навчання.

Види оцінювання:

1. вхідне оцінювання;
2. поточне (формувальне) оцінювання;
3. оцінювання практичних умінь та професійних компетентностей;
4. підсумкове оцінювання.

Вхідне оцінювання

Вхідне оцінювання проводиться на початку навчання з метою визначення вихідного рівня теоретичної та практичної підготовки слухача, встановлення його освітніх потреб та визначення питань, які потребують поглибленого опрацювання.

Вхідне оцінювання може включати тестування, усне опитування, структуровану співбесіду, розв'язання ситуаційних завдань та/або демонстрацію базових практичних навичок.

Результати вхідного оцінювання мають переважно діагностичний характер та можуть використовуватися для оптимізації освітнього процесу.

Поточне (формувальне) оцінювання

Поточне оцінювання здійснюється протягом навчання під час лекційних, семінарських і практичних занять, симуляційних тренінгів, розбору професійних ситуацій, самостійної роботи та інших видів навчальної діяльності.

Його метою є визначення динаміки формування професійних компетентностей, своєчасне виявлення прогалин у підготовці слухача та надання конструктивного зворотного зв'язку.

Для поточного оцінювання можуть застосовуватися:

- тестовий контроль теоретичних знань;
- усне опитування та структурована співбесіда;
- розв'язання ситуаційних та професійно орієнтованих завдань;
- аналіз клінічних і професійних ситуацій;
- виконання практичних завдань;
- демонстрація алгоритмів сестринських втручань;
- безпосереднє спостереження за виконанням практичних навичок і медичних маніпуляцій;
- оцінювання дотримання правил асептики, антисептики та інфекційного контролю;
- виконання симуляційних сценаріїв;
- оцінювання навичок моніторингу стану пацієнта та розпізнавання змін його стану;
- оцінювання дій при невідкладних і критичних станах;
- оцінювання професійної комунікації з пацієнтом, членами його родини та медичними працівниками;
- оцінювання взаємодії у мультидисциплінарній команді;
- оцінювання правильності ведення медичної документації;
- самооцінювання та взаємооцінювання;
- інші методи, передбачені відповідною освітньою (навчальною) програмою.

Оцінювання практичних умінь та професійних компетентностей

Практична підготовка є обов'язковою складовою післядипломної освіти за спеціальністю І5 «Медсестринство». Слухач повинен оволодіти практичними

навичками та професійними компетентностями, визначеними відповідною програмою навчання.

Практичні вміння та професійні компетентності можуть оцінюватися під час роботи в клінічному середовищі, практичних занять, симуляційного навчання, виконання стандартизованих професійних завдань та розбору ситуаційних сценаріїв.

Під час оцінювання практичної підготовки враховуються:

- правильність визначення потреб і проблем пацієнта;
- здатність оцінювати та контролювати стан пацієнта і його життєво важливі показники;
- правильність, послідовність та безпечність виконання сестринських втручань, процедур і медичних маніпуляцій;
- дотримання встановлених алгоритмів виконання практичних навичок;
- дотримання правил асептики, антисептики, санітарно-протиепідемічного режиму та інфекційного контролю;
- правильність підготовки пацієнта до діагностичних, лікувальних та інших медичних втручань;
- правильність застосування лікарських засобів у межах професійних повноважень та відповідно до призначень;
- здатність своєчасно розпізнавати погіршення стану пацієнта та діяти відповідно до встановлених алгоритмів;
- готовність до надання невідкладної долікарської допомоги;
- правильність використання медичного обладнання, інструментарію, виробів медичного призначення та засобів індивідуального захисту;
- забезпечення безпечного позиціонування, переміщення та транспортування пацієнта;
- правильність ведення медичної документації;
- дотримання прав пацієнта, конфіденційності, принципів медичної етики та деонтології;
- професійна комунікація та взаємодія з пацієнтом, його представниками і членами мультидисциплінарної команди;
- здатність діяти в межах професійної компетентності та усвідомлювати межі власних повноважень.

Для оцінювання практичних навичок можуть використовуватися чек-листи (контрольні листи), алгоритми виконання маніпуляцій, структуроване безпосереднє спостереження, симуляційні сценарії, стандартизовані практичні завдання та об'єктивне структуроване практичне оцінювання.

Оцінювання може здійснюватися з використанням реальних клінічних ситуацій, стандартизованих або симульованих пацієнтів, манекенів, фантомів,

тренажерів, симуляційного та медичного обладнання, медичного інструментарію, засобів догляду, медичної документації, результатів лабораторних та інструментальних досліджень та інших матеріалів відповідно до змісту конкретної програми.

Для кожної практичної навички доцільно визначено критерії її виконання: дотримання алгоритму, технічну правильність, безпечність, інфекційний контроль, комунікацію з пацієнтом, своєчасність виконання та правильність оцінювання отриманого результату.

Оцінювання за симуляційними сценаріями

Симуляційне оцінювання може застосовуватися для перевірки здатності слухача інтегрувати теоретичні знання, практичні навички, професійну комунікацію та прийняття рішень під час виконання професійних завдань.

Симуляційний сценарій може передбачати:

- оцінювання стану пацієнта;
- визначення пріоритетності сестринських втручань;
- виконання медичної маніпуляції або комплексу маніпуляцій;
- застосування медичного обладнання;
- надання допомоги при невідкладному або критичному стані;
- дотримання алгоритмів інфекційної безпеки;
- комунікацію з пацієнтом та членами медичної команди;
- документування виконаних втручань та їх результатів.

Оцінювання виконання симуляційного сценарію здійснюється за заздалегідь визначеними критеріями та/або чек-листами.

Підсумкове оцінювання

Підсумкове оцінювання проводиться після виконання слухачем відповідної освітньої (навчальної) програми та спрямоване на комплексне визначення рівня досягнення програмних результатів навчання, теоретичної та практичної підготовки і сформованості професійних компетентностей.

Підсумкове оцінювання може включати:

- тестовий контроль теоретичних знань;
- розв'язання ситуаційних та професійно орієнтованих завдань;
- оцінювання практичних умінь та навичок;
- виконання стандартизованого практичного завдання;
- виконання симуляційного сценарію;
- демонстрацію алгоритмів сестринських втручань;
- співбесіду за змістом програми.

Тестові завдання повинні охоплювати основні змістові компоненти програми та оцінювати не лише відтворення теоретичних знань, але й здатність застосовувати їх під час виконання професійних завдань.

Практична складова підсумкового оцінювання має забезпечувати перевірку здатності слухача правильно, послідовно та безпечно виконувати професійні дії, передбачені програмою, дотримуватися вимог інфекційного контролю і безпеки пацієнта, користуватися відповідним обладнанням та приймати обґрунтовані рішення в межах професійної компетентності.

Оцінювання результатів здійснюється за кредитно-модульною системою ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнято

Результати підсумкового оцінювання оформлюються в установленому Центром порядку відповідно до вимог законодавства та відповідної освітньої (навчальної) програми.

Успішне виконання програми навчання та проходження передбаченого нею підсумкового оцінювання є підставою для оформлення документа про проходження відповідної форми післядипломної освіти у випадках та порядку, визначених законодавством України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антологія біоетики (за ред. Ю.І. Кундієва). Львів, –2003.
2. Ваврик Ж.М. Лекції з хірургії. Тернопіль, –2000.
3. Дан Г.П. Етика для лікарів, медсестер і пацієнтів. Львів. –2008.
4. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): /Методичний посібник/ В.О. Крилюк, В.Д. Юрченко, А.А. Гудима та ін. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2014. – 84 с.
5. Дронов О.І. , Сипливий В.О., Ковальська І.О., Скомаровський О.А. та ін. Курс лекцій з загальної хірургії. - Київ. - 2011. - 235с.
6. Загальна хірургія з клінічною психологією: підручник/Каніковський О.Є., Дронов О.І. та ін.. – Вінниця: ФОП Рогальська О.І. – 2015. – 590с.
7. Екстрена медична допомога (вибрані аспекти) навчальний посібник Всеукраїнська Рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги – Донецьк: Лондон ХХІ, 2014 – 320 с.
8. Кіт О.М., Ковальчук О.Л. та ін. Медсестринство в хірургії. Тернопіль, 2002р.
9. Кіт О.М., Ковальчук О.Л. та ін. Хірургія. Тернопіль. 2004 р
10. Кудрявцева Т.О. Сестринський процес. Київ, 2001.
11. Кулачек, Р.І. Сидорчук, В.Д. Фундюк, Б.І. Шумко та співавт. Основи хірургічної практики. Чернівці: Видавництво Буковинської державної медичної академії, 2011. – 132с.
12. Назар П.С., Віленський Ю.Г. Основи медичної етики. К..Здоров'я, 2002р.
13. Організація роботи операційної медсестри : навч. посіб. / Ростислав Олексійович Сабадишин, Олексій Володимирович Маркович, Борис Зіновійович Чижишин, Лариса Ростиславівна Коробко, Валентина Миколаївна Хіночик ; ред. І. В. Шпента. – Вінниця : Нова книга, 2020. – 241, [1] с. : іл., фот.
14. Смирнова З.М., Алтинбекова З.Б. Посібник з медсестринського процесу. К.: Здоров'я, 2002.
15. Справочник операционной и перевязочной сестры. Донецк, 2004.
16. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини Військово-медична підготовка /навчальний посібник/. Гут Т.М. Гут Р.П. – К.: ВСВ „Медицина“, 2010 – 304 с.
17. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). К: «МП Леся», 2015 – 148 с.
18. В.С. Тарасюк Клінічне медсестринство в хірургії: Підручник / В. С, Тарасюк, А. О., Новицький, Л. А. Новицька. – К.: Медицина, 2016. с.40-68 Турак Й.А. Етичні та правові засади медичного втручання. Ужгород, 2002р.
19. Шегедин М.Б. Історія медицини і медсестринства. Тернопіль, 2003.
20. General surgery : [пер. з укр.] / [V. P. Andriushchenko et al.] ; ed. by Bereznysky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 327 p.

21. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher medical educational establishments / S. D. Khimich [et al.] ; ed.: S. D. Khimich, M. D. Zheliba. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2019. - 536 p.: il.
22. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of higher educational institutions / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytsky [et al.]. Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. - 328 p. : il.
23. General surgery = Загальна хірургія : textbook for students of the higher medical education of the Ministry of Health of Ukraine / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. Ya. S. Bereznytsky [et al.]. - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 328 p. : il.
24. General surgery : [textbook]: [пер. з укр.] / V. P. Andriushchenko et al.; ed. by Bereznytsky Ya. S. [et al.] . - 2nd ed. - Vinnytsia: Nova Knyha, 2020. - 327 p.: fig., tab.
25. General surgery = Загальна хірургія : / V. P. Andriushchenko [et al.] ; ed. by Ya. S. Bereznytskyi, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov, V. O. Shidlovskiyi. - Vinnytsia : Nova knyha, 2019. - 327 p
26. Sidawy, Anton N. and Perler, Bruce A., "Rutherford's Vascular Surgery and Endovascular Therapy" (2018). Faculty Bookshelf. -133 p.
27. Surgery : [textbook for students of higher med. educational institutions] / [Kateryna M. Amosova et al.] ; ed. by Bereznyts'kyu Ya. S., Zakharash M. P., Mishalov V. G. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2016. - 711 p. : fig. - (Національний підручник).
28. Surgery : [textbook for students of higher med. educational institutions] / [Kateryna M. Amosova et al.] ; ed. by Bereznyts'kyu Ya. S., Zakharash M. P., Mishalov V. G. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2016. - 711 p. : fig. - (Національний підручник).
29. Surgery = Хірургія : textbook for students of higher medical educational institutions of Ministry of Health of Ukraine / K. M. Amosova [et al.] ; ed.: Ya. S. Bereznyts'kyu, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2021. - 712 p.
30. Surgery = Хірургія : textbook for students of higher medical educational institutions of Ministry of Health of Ukraine / K. M. Amosova [et al.] ; ed.: Ya. S. Bereznyts'kyu, M. P. Zakharash, V. G. Mishalov. - 3rd ed. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2021. - 712 p. : il.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

1. Навчальний посібник з хірургії в модулях: навч. посібн. / За ред. Л.М. Ковальчука. — К.: Медицина, 2011.
2. Роздольський І.В. Невідкладні стани в хірургії: підручник, 2-ге вид., стер. — К.: Медицина, 2009. — 144 с.
3. Сабадишин Р.О., Гашинський І.В., Маркович О.В. Коледжна хірургія. — Рівне, 2013. — 783 с.
4. Хірургія / Хіміч С.Д., Герич І.Д., Сипливий В.О. та ін.; за ред. С.Д. Хіміча. — К.: Здоров'я, 2014.
5. Барыкина Н.В. Сестринское дело в хирургии: учебное пособие. - Ростов-на-Дону.: 2012. - 447с.
6. Хірургія: підручник / О.Ю. Усенко, Г.Б. Білоус, Г.Й. Путинцева. — К.:

Медицина, 2010. — 400 с.

7. Шегедин М.Б., Шустакевич С.Ф. Медсестринство в хірургії: навч. посібн. — К.: Медицина, 2008. — 120 с.

8. Жученко С.П., Желіба М.Д., Хіміч С.Д. Загальна хірургія. — К.: Здоров'я, 2011.- 488 с.

9. Інфекційний контроль у медичних закладах: навч. посіб. / За заг. кер. Губенко І.Я. — Черкаси, 2013. — 44 с.

10. Касевич Н.М. Практикум із сестринської справи: навч. посібн. — К.: Здоров'я, 2015. — 464 с.

11. Ковальчук Л.Я. та ін. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія невідкладних станів: навч. посібн. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2013. — 324 с.

12. Надахівська Н.І. Посібник з хірургії. — К.: Здоров'я, 2011.— 136 с.

13. Олійник П.В., Гасюк Г.Д. Медичні інструменти. — Львів: Світ, 2016. — 152 с.

14. Трубніков В.Ф. Військово-польова хірургія. — Харків: Вид-во ХДМУ, 2015.— 376 с.

15. Чепкий Л.П., Ткаченко Р.О. Анестезіологія, реаніматологія та інтенсивна терапія: підручник. — К.: Вища шк., 2014. — 334 с.

16. Черенько М.П. Загальна хірургія з доглядом за хворими. — К.: Здоров'я, 2011.— 616 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

1. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» Наказ МОЗ України від 29 березня 2002 року № 117.

2. Постанова Кабінету міністрів України №762 від 07 липня 2021 «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»

3. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти 2015 — <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>.

4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf

5. Мультимедійне забезпечення лекцій та семінарських занять.

6. Наказ МОН України від 05.12.18р. № 1344. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». [Електронний ресурс. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/223- medsestrinstvo-bakalavr.pdf>.]

7. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 р. «Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій». [Електронний ресурс]. Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0460282-13>.

8. Реєстр медико-технологічних документів. [Електронний ресурс]